

**Tale ved Trond Giske
Kirkemøtets åpningsmøte
12. november 2007**

Kjære Kirkemøte!

Det er en stor glede å besøke Kirkemøtet. Kirkemøtet er uten tvil det viktigste arrangementet i Den norske kirke som en kirkestatsråd deltar på, en ypperlig anledning til å treffe de ildsjelene som utgjør ryggraden i Den norske kirke, og som hver eneste dag ute i bispedømmene og ute i lokalmenighetene arbeider for å ta vare på og videreutvikle kirka vår.

Dette er fjerde gangen jeg er med ved på Kirkemøtets åpning, og det er den tredje kirkemøteforsamlingen jeg treffer. Det er den første som jeg treffer for andre gang, så vi er i ferd med å få fast følge. Hver gang har jeg reist hjem med fornyet inspirasjon og tro på at kirka vår er i gode hender. Og jeg er spesielt glad for at Kirkemøtet i år har organisert møtet med en debatt rett etter våre innlegg og taler, slik at vi kan få en dialog og få med signaler og synspunkter og gi anledning til å gi umiddelbare tilbakemeldinger på innleggene etter debatten. Og som Kirkerådets leder også sa: Vi har avtalt faste møter med Kirkerådet fire ganger i året, ett av dem med statsministeren. Og det at det er en så stor og tung representasjon her også fra mine kolleger på Stortinget, viser hvordan det politiske systemet ser på Kirkemøtet som det viktigste organet i vår dialog med Den norske kirke. Så det er også en solid fysisk synliggjøring av det forholdet.

Interessen rundt et kirkemøte er alltid stor. Men dessverre er det sånn, som også Kirkerådets leder sa, at pressen ikke alltid tegner et helt dekkende bilde av det som foregår her. I Aftenposten i dag skriver Dag Kullerud, som er en av journalistene med størst innsikt i kirkespørsmål, følgende: "Også dette Kirkemøtet vil bli husket pga homofilisaken. Den er selvsagt viktig for dem det gjelder, men Den norske kirke har en merkverdig evne til å la det lille bli det store. Det skjer en symbiose med mediene. Disse bryr seg lite og vet lite om kirkelige anliggender, men desto mer om sex og samliv. Saken er at spørsmålet om homofili utgjør en svært liten del av Den norske kirkes hverdag. På lokalt plan er det barne- og ungdomsarbeid som omfatter titusener, og en betydelig kunst- og kulturvirksomhet. Organisasjoner om Kirkens Bymisjon og Kirkens Nødhjelp utgjør bare en liten del av det som kalles diakonal tjeneste."

Dette er virkeligheten, og det er jo også, som Kirkerådets leder sa i sin innledning, en stor og voksende aktivitet. Kanskje burde det være en ettertanke og en oppgave for oss alle at vi på vår måte bidrar til at Kirkemøtet framstår som det det er: Kirkas viktigste møteplass, den viktigste arenaen for å drøfte de aller største spørsmålene i vår tid. Og kanskje skal man bruke Kirkemøtet i enda større grad nettopp som Nils-Tore Andersen sa, til å få fram alle de positive aktivitetene og virksomhetene, all den positive kraften som ligger i kirka vår i alle ledd. Årets tema er nok et bevis på dette, at man evner å ta opp de store spørsmålene i vår tid. Himmelen og jordens skaper, miljørak og berging av skaperverket. Som så mange ganger før klarer nettopp kirka å heve seg over den nærsynte dag-til-dag-debatten og se lenger enn det vi ofte klarer på den politiske arenaen eller i den offentlige debatten.

I saksframlegget til Kirkemøtet sier overskriften "Truet liv – troens svar" med all tydelighet noe om alvoret og omfanget av denne saken. Det dreier seg bokstavelig talt om liv og død, både for menneskeheten og de fleste plante- og dyrearter. Stadig flere etterlyser et

paradigmeskifte i hele tenke- og levemåten i de vestlige forbrukersamfunnene, og i forslaget til vedtak står det at Kirkemøtet vil understreke at arbeidet for rettferd og vern av skaperverket er en konsekvens av troen på Gud som skaper, frelser og livgiver. Sterkere kan det vel ikke sies.

Vi hørte i Martin Lønnebos preken i dag om et sorgbudskap, at skapelsen, skaperverket kanskje står foran en alvorlig knekk. Og uansett om skapelsen var for 6000 år siden eller flere milliarder år siden, så er trusselen mot miljøet kanskje en av de største utfordringene vi som menneskehet har stått overfor, og da blir perspektivet bakover likegyldig. ”Skapelsen varer evig”, sier Inger Hagerup, og kanskje er dette vår utfordring, hvordan vi nå deltar i denne evige skapelsen.

Kirka kan sette en standard. Kirka kan skape holdninger bedre enn noen politikere kan bidra til. Kirka kan foreslå løsninger, kirka kan se langsiktig. Jeg tror nesten ikke det er mulig å overvurdere den rollen nettopp kirka kan spille når vi står overfor kanskje den største utfordringen vi som menneskehet har møtt.

Samtidig ser jeg i forslag til vedtak at dere utfordrer regjeringen, spesielt to departementer, Miljøverndepartementet og Kirke departementet. Den utfordringen tar vi gjerne, det samarbeidet tar vi med utstrakt arm. Erik Solheim kommer hit på onsdag og vil helt sikkert kunne diskutere med dere det konkrete samarbeid om miljøspørsmål, både om lokal handling og globale aktiviteter. Vi så jo bare i gudstjenesten i dag at kollekten gikk til miljøtiltak i Sør-Amerika, i Tibet og andre steder. Det foregår et aktivt arbeid. Det finnes mange slike samarbeidsarenaer som jeg er helt sikker på at Erik Solheim og Miljøverndepartementet kan bidra på. Og så ser jeg for meg at Kirke departementets vanlige samarbeidsform blir å ta regningen med økte aktiviteter.

Men midt oppe i alle disse store spørsmålene skal dere også håndtere store og små saker i den aktuelle kirke debatten: Kirkas økonomiske situasjon, trosopplæringsreformen, valgordningen, Opplysningsvesenets fond, ekteskapsloven, homofilis spørsmålet, statskirkereform. Det er en dagsorden som kunne fått enhver til å miste pusten. Det er store saker som hver og en kunne rommet et helt kirkemøte.

Så vil jeg gi noen svar på de utfordringene jeg fikk i innledningen. En Kirkerådsleder har aldri gjort jobben sin med mindre han har påpekt at kirka trenger enda bedre økonomi. Sånn sett har dere en ypperlig kirkerådsleder, det kan jeg skrive under på. Det gjelder ikke bare her i forsamlingen, dette er også omtrent ordrett det han sier i de lukkede rom når vi møtes til dialog ansikt til ansikt. Jeg ser behovet. Jeg ser at det kan skapes enda større aktivitet og veldig mye positivt med mer penger. Samtidig er min påstand at kirkas økonomi aldri har vært bedre enn i dag. Trosopplæringsreformen er tilført – tenk på det – 125 millioner kroner i budsjettet for 2008. Stortinget og regjeringen har hittil stått ved sine ord om en jevn opptrapping med 25 millioner i året over ti år til 250 millioner. Noen vil si at det skulle bare mangle, dette var jo vedtatt, dette var jo en plan, så at disse 250 millioner kroner kommer som en selvfølge. Vel, når man har lest Stortingsvedtak om forsknings- og forsvarsplaner, om psykiatriplaner, for ikke å snakke om transport-, vei- og veitrafikkplaner som vi er den første regjering noen sinne til å innfri, så vet man at selv om Stortinget gjør vedtak om opptrappinger, betyr det ikke at det er en selvfølge at de kommer i havn før hvert enkelt budsjett et vedtatt.

Nå vil sikkert noen si at frelse tross alt er viktigere enn vei. Da må jeg si at da har dere ikke møtt mange ordførere på Vestlandet! Der har jeg av og til inntrykk av at det er en og samme ting, at vei og frelse hører sterkt sammen. Men det at Stortinget faktisk har stått ved denne reformen, er et uttrykk for at det er en bred politisk støtte til trosopplæringsreformen, og at vi ser resultater. I 2006 var det vel nesten 400 menigheter som var involvert. Jeg tror at nå er tiden kommet for å gå bredere ut, slik at alle landets menigheter blir inkludert. Det kan ikke vente fem år til, vi må sørge for at alle føler at de får være en del av denne trosopplæringsreformen.

På samme måte er det med Prostereformen: Førrige regjering begynte med 4 millioner kroner. Etterpå har det kommet 22 nye millioner, 6 i 2006, 7 i 2007, og hele 9 millioner i budsjettforslaget for 2008. Det er flere prestestillinger, det er opplæring i lederkompetanse, det er utviklingstiltak som gjør at kirka vår fungerer bedre, og at vi utnytter ressursene bedre. Også her har vi holdt ord og fulgt opp reformen.

Vi har også økt bevilgningene til Sjømannskirka, som også Andersen nevnte. Jeg var i Sjømannskirka i New York for bare noen dager siden. Å se det arbeidet de gjør, ikke bare for dem som selv oppsøker kirka og møter den, men også for dem som et eller annet sted i verden har falt utenfor, og som kanskje ikke har noe nettverk utenom "kjerka", som man kaller den i alle verdenshjørner. De fikk en påplussning i år, og 1,5 millioner kroner ekstra neste år. Men viktigst av alt, som også Nils-Tore sa: Det er gitt 21 milliarder kroner mer til kommunene i 2008 enn i 2005.

Av og til må jeg si at hukommelsen i politikken er kort. Jeg slo opp i papirene mine og fant et dokument fra 2003 hvor den daværende regjeringen bevilget 25 millioner ekstra til lokalkirkene som ren krisehjelp. I dokumentet sto det at det i de seneste månedene er kommet meldinger om at flere fellestråd har gjort vedtak om stenging av kirker, om nedbemanning og andre innstrammingsforslag. Husk oppslagene om at man ikke hadde råd til å holde kirkene varme gjennom vinteren. Det er altså bare fire år siden. Nå har kommunene fått 21 milliarder kroner mer, og har fått en helt annen situasjon i forhold til å kunne satse på kirka. Jeg ser at noen fellestråd har kommuner som ikke stiller opp. For dem vil kuttene på 20.000, 50.000, 70.000 kroner til kirkelige fellestråd kunne være problematisk. Men det må kommunene stilles til ansvar for.

På mange måter tror jeg at det å rette fokus og oppmerksomhet kun mot de øremerkede midlene fra staten, som jo også i sin tid var ment å være en overgangsordning, egentlig fritar kommunene litt for ansvaret. En kommune som min egen kommune Trondheim, har fått 177,9 millioner kroner ekstra i overføringer. Og heldigvis er det en kommune som tar ansvar. De har vedtatt en opptrappingsplan på 2 millioner kroner årlig til kirkelig formål i årene framover; oppussing av kirker, større aktivitet. Slik er det i kommune etter kommune. Med disse pengene har man fått mange ganger igjen for de satslige overføringene. Vi skal bidra, men min utfordring går egentlig tilbake til fellestrådene: Gjør man jobben sin med å tale og kjempe kirkas sak inn mot kommunene? Jeg hører om fellestråd som ikke har fellesmøter med kommunestyrene og ikke møter kommunen. Denne jobben må gjøres også lokalt hvis kirka skal vinne i kampen om midlene. Det er selvfølgelig mange andre som også slåss om disse midlene, men kirka må også være på banen.

Så tar kirkerådslederen opp Opplysningsvesenets Fond. Og det er helt riktig som han sier at det står at staten er eier av fondet. Det betyr ingenting nytt. Faktisk er det sånn at Lovavdelingen i Justisdepartementet helt tilbake i 1999 konkluderte med at – og nå siterer jeg

fra Bondeviks Stortingsmelding om økonomien i Den norske kirke – ”det må anses som sikkert at staten er eier av fondet”. Dette skrev Bondevik, og det slutter jeg meg helt og holdent til i Stortingsmelding 41 om økonomien i Den norske kirke. Men så sier Bondevik, og det kan jeg også slutte meg fullt til, at spørsmålet om Opplysningsvesenets Fonds eierskap ved et eventuelt skille, ikke er et rettslig, men et politisk spørsmål. Det politiske spørsmålet vil det til enhver tid gjeldende stortingsflertall ta stilling til hvis eller når det blir et skille mellom stat og kirke. Så det er et politisk spørsmål.

Jeg skjønner godt at man gjerne kan tenke seg fondet som en slags morgengave ved en skilsmisse. Det er kanskje litt rart med en morgengave ved skilsmisser, men verden går framover! Men hvis det blir et skille mellom kirke og stat, må jo Den norske kirke fortsatt tilføres mange, mange millioner utover det Opplysningsvesenets Fond kan bidra med. Hvis noen tar til takke med Opplysningsvesenets Fond ved en skilsmisse, vil det være nok til å drive kirka i ett år eller to. Og avkastningen kan hvert fall ikke drive kirka, ja, knapt et bispedømme.

Det vi sier fra mitt parti og fra regjeringens side, er at hvis det blir et skille, skal vi i hvert fall sørge for kirkas økonomi. Som Andersen sa: Det eneste medlemskriterium skal være dåpen. Vi er også imot det Gjønnesutvalget sa om medlemskontingent i Den norske kirke. Vi tar ansvar for veldig mange fellesskapsanliggender i Norge – organisasjoner, fritidsaktiviteter. Skulle vi ikke da ta vare på noe så grunnleggende i et samfunn som trossamfunn og kirker?

Det står fast, og det dreier seg om mye, mye mer enn OVF. Det blir bare en pølse i slaktetida i et oppgjør som vil omfatte mange økonomiske transaksjoner. Tenk bare på alle kirkebyggene, tenk på alle kommunale tilskudd. Alt dette må jo være med på en eller annen måte hvis kirka skal være en sterk, åpen, misjonerende, bekjennende kirke, sånn som vi ønsker den. Jeg ville ha sovet trygt om natta når det gjelder Opplysningsvesenets Fond. Det spørsmålet står igjen når og hvis vi skal ha et slikt oppgjør.

Det er klart at det er uenighet om hva innløsningskriteriene ved salg av tomter skal være, om hvilke takster som skal legges til grunn, og her er det nok helt andre interesser fra dem som har festet grunn på Opplysningsvesenets Fonds eiendom, enn fra dem som får avkastning fra Opplysningsvesenets Fond. Men selv om det kan dreie seg om store beløp som eventuelt kan tapes i form av verdi, så har vi slått fast i regjeringens vedtak i denne saken at kirkas økonomi ikke skal være skadelidende. Det betyr at de tilskuddene kirka tilføres fra Opplysningsvesenets Fond, må – hvis de blir redusert – kompenseres med andre økninger i tilskuddene, slik at aktiviteten opprettholdes og mulighetene for inntekter derfra også er uforandret.

Så har vi den store statskirkedebatten. Jeg skal ikke gå langt inn i den nå. Da tror jeg at vi må ha enda et kirkemøte hvis vi skal ta hele statskirkedebatten. Men vi nærmer oss konklusjoner. Etter Kirkemøtet i fjor har flere landsmøter i mitt parti behandlet saken. Mitt landsmøte gjorde et enstemmig vedtak i statskirkespørsmålet. KrF hadde saken oppe til behandling på sitt landsmøte, og andre partier har behandlet den, og nå nærmer vi oss konklusjonen. Jeg tror at uansett hvordan vi nå konkluderer – og det blir en bred dialog om å finne løsninger – så må vi være innstilt på at dette vil ta tid. Skal vi kunne inkludere alle i for eksempel spørsmålet om vi skal ha en ny verdiparagraf eller en ny paragraf 2, hvordan den eventuelt skal formuleres og om kristendommen være en del av den, må vi sørge for gode og grundige prosesser der mange må være involvert. Vi kan ikke våren 2008 dra konklusjoner i denne saken på Stortinget. Det vil etter mitt syn være overilt. Da sørger vi ikke for den brede forankringen som denne type

spørsmål trenger. Vi har hatt en statskirke i 470 år. Jeg tror ikke vi verken avskaffer eller viderefører den med et knapt flertallsvedtak i Stortinget. Vi trenger å finne brede, samlende løsninger.

Så dukker det jo også opp andre spørsmål i kjølvannet av kirkeordningsspørsmålet, blant annet dette med valg, valgprosesser, hvordan vi organiserer det. Men også spørsmålet om strukturer, hvordan vi organiserer Den norske kirke mest mulig hensiktsmessig. Vi diskuterer jo en forvaltningsreform på Stortinget, om vi skal ha fylkeskommuner eller ikke. For noen synes jo det er litt mye med tre forvaltningsnivå, at vi bare burde ha to. Hvor mange finnes det i kirka? Vi kan begynne med menighet, så fellesråd, prosti, bispedømme, kirkeråd. Hvordan utnytter vi ressursene best mulig også lokalt, i de minste fellesrådene, i de minste felles enhetene? Kan man se på andre måter å organisere kirka på? Jeg vet at Kirkerådet er veldig ivrig etter å få på plass et felles arbeidsgiveransvar. Oslo har søkt om forsøk på det. I dag er det ikke hjemmel i loven for den type forsøk. Men det er viktig å se på hvordan alle de ressursene som kirka samlet forvalter, kan brukes bedre, til beste for den overordnede målsettingen kirka har. Det bør vi alle sammen sette oss ned og diskutere.

Jeg registrerer selvsagt at Kirkemøtet i fjor vedtok, etter at jeg var her, med $\frac{3}{4}$ flertall, et annet syn enn Landsmøtet i mitt parti konkluderte med. Samtidig må vi se på en veldig bred høring. Det kjenner jo kirka. Av 1300 menigheter var det 1085 som svarte på høringen. Det er imponerende! Det vitner om at det er vitalitet, engasjement og klare meninger lokalt. Av disse menighetene var det 578 som svarte at de ønsket en fortsatt statskirke. 399 ønsket å avvikle statskirka. For å være sikker på at man svarte på det samme spørsmålet, spurte vi også om grunnlovsforankring, og det var det omtrent samme flertall for dette.

Noen har oppfattet det som om jeg kritiserer Kirkemøtet fordi man gjør et annet vedtak enn det flertallet av menighetsrådene har innstilt på. Det gjør jeg ikke. Det er en del av det representative demokrati. Det er også sånn at Stortinget av og til gjør andre vedtak enn det meningsmålinger eller andre ting viser at det er flertall for. Men det er et tankekors, folkens, at det er såpass stor divergens mellom det Kirkemøtet vedtok, og det menighetsrådene vedtar. Et annet paradoks var at i de svarene vi fikk inn etter Kirkemøtets vedtak – fordi høringsfristen var etter Kirkemøtet – var det enda større overvekt for statskirke enn det var i de svarene vi fikk inn før Kirkemøtet. Det forteller meg at her er det stor utrygghet, her er det stor usikkerhet på hva en endring faktisk vil medføre, hvordan en fremtidig kirke, som eventuelt er fraskilt, vil være. Uten at den tryggheten skapes, uten at vi gir grasrotplanet i kirka troen på at dette vil gå bra, at dette vil være en kirke vi kjenner oss igjen i, en kirke vi ønsker å tilhøre, en kirke som vi ønsker å ha den, så kan vi heller ikke få til et skille. De prosessene får gå videre. Jeg tror at det dreier seg om demokrati, om valgordninger, om innflytelse for det enkelte kirkemedlem. Hvordan det skal løses, får vi snakke videre om.

Så noen få ord om kultur, i og med at Andersen også tok opp det. For det første vil jeg si at det ikke er riktig at det ikke er bevilget penger til kirkelig kultur. Jeg tror Baasland, for eksempel, kan fortelle om prosjektet "Sounds from the Cathedral", et av de største løftene vi gjør på kulturbudsjettet, som handler om Stavanger og kirkemusikk, i samarbeid med Stavanger Symfoniorkester. Kirkemusikk under Kulturrådet har fått én million ekstra. Organist Bjerkestrand kan fortelle om det, for det var han som lobbet den inn og mente at det var et veldig viktig satsingsområde. Men så er det også slik at nesten alle de ordninger som styrkes på kulturbudsjettet, også kommer Den norske kirke til gode. Tenk bare på korsatsingen: Hvor mange kirker og menigheter er det ikke som kan nyte godt av den? Tenk på barn- og unge-satsinga. Jeg så et stort oppslag i Vårt Land nylig hvordan også kristne

organisasjoner drar nytte av ordninger som frifond og andre støtteordninger. Hva med innkjøpsordningen for Phonogram. Kirkelig kulturverksted, som jeg ser Hillestad har vært på banen for, blir kjøpt inn som aldri før, takket være at innkjøpsordningen for plater styrkes. På område etter område kommer dette også kirka til gode.

Jeg har lest "Kunsten å være kirke", og det er et tiltak der som er direkte relevant for oss, og det er disse kompetansesentrene. Vel, jeg må si at mitt prosjekt på kulturområdet er å redusere administrasjon, byråkrati og saksbehandlere og sørge for at mer av pengene går til skapende kunstnere og kulturarbeidere. Jeg vet ikke om det er en motsetning i å bygge opp et slikt nettverk av kompetansesentre, men jeg er i tvil – i hvert fall om vi tenker oss at de skal fordele penger. Vi har mer enn nok fordelingsmekanismer, vi har mer enn nok folk som sitter og fordeler penger på kulturområdet. Vi trenger pengene ut til dem som synger, danser, spiller teater, maler bilder og så videre.

Men så er jeg helt enig: Det trengs kompetanse ut i Den norske kirke på hvordan man kan bruke det aktive kulturlivet og denne kultursatsinga. For kirka skal være en del av det kulturløftet, integrert del av norsk kulturliv, ja, kanskje den viktigste kulturbæreren vi har i det norske samfunnet. Det tar jeg gjerne en dialog om. Om det da er den lureste måten å organisere dette i seks regionale sentre, eller for eksempel om bispedømmene skal være enheten som har denne kompetansen på kulturarbeid – som kan gå ut i prostiene og kan gå ut i menighetene og kan bygge kompetanse på kultur – det mener jeg at vi må diskutere. Jeg mener at fasiten ikke nødvendigvis er gitt gjennom "Kunsten å være kirke". Dette må vi ta en god dialog på, slik at vi er sikker på at vi virkelig bygger kompetansen der avgjørelsene om aktiviteten faktisk tas, og det er, tror jeg, i menighetene at denne aktiviteten styres.

Så til slutt om en annen sak som står på dagsorden, nemlig spørsmålet om homofili. Dette har jo gått igjen siden første gang jeg var på Kirkemøtet i 2000, og det har vært en problematisk sak lenge før det. Jeg må si at jeg tror at Kirkerådet har lagt seg på en klok linje. Jeg tror at det er en erkjennelse av hva som faktisk er situasjonen. Noen sier at det er fornuftig å bruke lenger tid og ta en utsettelse, som om det fører til – var det *vakuum* Sigvart Dagsland kalte det? Nei, da vil jo vedtaket fra 1997 stå ved lag. Det er jo ikke slik da at man velger ingenting – da velger man noe annet. Jeg tror at det nå er på tide å komme et skritt videre.

La meg også si: Noen blander dette sammen med ekteskapsloven. Nei, det er det ingen grunn til å gjøre. Ekteskapsloven er en sekulær lov som gjelder den juridiske institusjonen ekteskap. Selvsagt har kirka en rett til å innstifte ekteskap ut fra ekteskapsloven, men den regulerer altså den lovfestede rammen rundt den juridiske forbindelsen som ekteskap er i vårt samfunn. Inngåelsen av et ekteskap i kirka styres av Den norske kirkes liturgi, og Den norske kirkes liturgi bestemmes av Kirkemøtet. Vi har sagt helt tydelig at vi har ingen planer om å inndra den fullmakten. Altså har vi heller ingen mulighet til å pålegge Den norske kirke en liturgi som fører til at man blir tvunget til, mot sitt eget ønske, å vie homofile i kirka. Det bestemmer dette organ! Vi skal lage en lov, den bestemmes av Stortinget og så har kirka en rett, men ikke en plikt, til å bruke denne loven til å innstifte ekteskap mellom homofile. Jeg så oppslaget som var på Dagsrevyen, om at man ville frasi seg hele muligheten til å vie hvis man ble tvunget til dette. Den tanken kan man legge til side – den *hvisen* kan strykes – det blir ingen slik *hvis* – i hvert fall så lenge vi får bestemme. Og jeg tror heller ikke at noen andre på Stortinget har ambisjoner om det, der tror jeg det er en bred enighet.

Jeg mener at selve forslaget til vedtak fra Kirkerådet er klokt, og igjen har jeg lyst til å sitere kronikken til Kullerud i Aftenposten: "Når saken får dominere og påvirke kirkas omdømme,

skader det ikke bare kirka, men også budskapet. Folk rister oppgitt på hodene på grunn av måten saken behandles på. Det har ganske enkelt med ordinær menneskeforståelse å gjøre. I den øvelsen kommer mange forvaltere av teologi merkverdig ofte til kort. For første gang,” skriver Kullerud, ”er det en bevegelse, trolig skapt av en holdning som uttrykker at dette går på anstendigheten løs. Det er ikke usannsynlig at det blir et slags anstendighetsoppgjør fra midten på Kirkemøtet, som har en enestående mulighet til å sette et foreløpig punktum for denne saken, og til å la alt det andre få dominere bildet og la det andre skape Den norske kirkes omdømme.”

Det tror jeg kanskje er den aller, aller største gevinsten, hvis Kirkemøtet slutter seg til det vedtaket, at da kan de andre sakene få lov til å dominere dagsorden. Da kommer det fantastiske diakonale arbeidet mer til syne. Da kommer den internasjonale solidariteten til syne. Da kommer trosopplæringsreformen til syne, barne- og ungdomsarbeidet til syne. Kirkas fantastiske kraft kommer til syne på en annen måte hvis man nå kan samle seg om et kompromiss, og det tror jeg vil være en fantastisk styrke, uansett hvilken side av streken man står på i denne saken, som har vært en konfliktsak og en problematisk sak så lenge.

Så er det sånn at denne forsamling består av mange prester, biskoper, folk som har sitt virke i Den norske kirke. Men den består også av utrolig mange frivillige som ved siden av jobbforpliktelser, ved siden av familie og venner, ved siden av et travelt liv, finner tid og energi til å ta vare på viktige og betydningsfulle verv i kirka. Kirka vår er full av slike mennesker, og jeg vet hva frivillighet er, hvor mye som kreves, hvor mye som foregår på fritiden, i helger og på kvelder. Derfor fortjener ikke bare dere, men også de mange andre frivillige sliterne i kirka vår, den honnøren som virkelig burde være dem til del. For det arbeidet de gjør er rett og slett uerstattelig. Av og til tenker jeg: Hva er det som driver folk? Hvordan er det man holder ut når man kunne kost seg med familien eller reist på hytta, sett på TV, gått en tur, men så drar man på møter i menighetsråd, i bispedømmeråd og drar på seminarer og foredrag, og står på i diakonalt arbeid og barne- og ungdomsarbeid? Troen og misjonsbefalingen er helt sikkert en viktig faktor. Men jeg tror også det er noe mer, en ansvarsfølelse og et dypt ønske om å bidra, et ønske om å legge til rette for et bedre liv for mennesker rundt seg, et ønske om å gi. Det tror jeg gjelder for alle, uansett standpunkt i for eksempel homofilisak eller statskirkespørsmål. Desto viktigere er det å møte hverandre med respekt, med forståelse, med åpenhet og med vilje til å finne samlende løsninger. Glem aldri det når konfrontasjonene blir heftige og diskusjonene blir opphisset.

Så til slutt: Det er fantastisk at man setter miljøsaken på dagsorden. ”Langsomt blir allting til,” skrev Inger Hagerup. ”Skapelsen varer evig.” Og så fortsatte hun:

”Langsomt seiler vår jord mot en ukjent havn.
Ingen kan måle vår fremtid, og ingen kan gi den navn.
Men dette vet vi, at vi er med å skape
det evige livet, skape det ondt eller godt.
Vi vil ikke tape.
Vi vil ikke miste den ilden vi engang har fått.”

Vi kan lykkes hvis det engasjementet kirka har, nå kanaliseres til miljøsaken enda sterkere enn før. Og ikke bare til miljøsaken, men også til spørsmålet om rettferdig fordeling.

Hva bedre kan kirka bidra med, enn sitt engasjement, men også sitt håp. For det er kanskje det viktigste vi trenger i en situasjon der miljøkrisen blir beskrevet hver eneste dag, hvor

fattigdomsutfordringen i verden virker uoverkommelig: Vi trenger noe å tro på. Vi trenger håp. Vi trenger tanken om at det faktisk nytter, at vi kan lykkes. Den tanken kan kirka gi oss. Den tanken, den troen, kan dere bidra med. Inger Hagerup skrev:

”Drømmer og utopier sier de kloke menn,
de som er kalde av hjertet.
Hør ikke på dem lenger!”

Godt kirkemøte!